

Övning Havsörn 2019 -flyga eller falla?

Utvärderingsrapport

Övning Havsörn

Flyga eller falla?

Författare (Kolofon)

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun [årtal 2020]
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Syfte	1
Börja med, sluta med och fortsätta med	1
Börja med.....	1
Sluta med	2
Fortsätta med.....	2
Havsörn och Covid-19	2
Sammanfattning	3

Inledning

23-24 oktober 2019 deltog Gävle kommun i kärnkraftsövningen Havsörn. Kärnkraftsövningar genomförs vartannat år i ett av de tre kärnkraftslänen Uppsala, Kalmar och Halland. Länsstyrelserna i respektive län arrangerar övningarna och Gävle kommun blev inbjuden av Länsstyrelsen i Uppsala län att delta. Övningen pågick trettiosex timmar i sträck, vilket då inkluderade tre skift där ett av skiften jobbade natt. Detta var första gången kommunen deltog i en övning som pågick under längre tid än ett dygn.

Bakgrund

Forsmarks kärnkraftverk ligger mindre än tio mil från Gävle kommuns geografiska område. Vid förfrågan från Länsstyrelsen i Uppsala län att delta i övningen ansåg kommunledningen det som självklart att kommunen skulle engagera sig. Förutom en möjlighet att öva kärnkraftsscenario fick kommunen möjlighet att samverka över länsgränser då både kommuner i Stockholms län och Uppsala län deltog. Kommunen fick också möjlighet att öva med en mängd nationella och regionala myndigheter.

Över trettio personer deltog som övande från kommunen. Det var både medarbetare från de olika sektorerna, tjänstemannaledningen och ledamöter i krisledningsnämnden som arbetade under övningen. Samarbetet var tvärsektoriellt, där bland annat ISF-stödet bestod av personer från de olika sektorerna. Utöver de övande fanns en stab med två övningsledare, fyra utvärderare samt en mängd andra personer som bland annat hjälpte till att ta fram det kommunspecifika scenariot. Länsstyrelsen i Uppsala län tog fram ramverket för scenariot men sedan fick kommunen fylla på med egna aktörsspecifika händelser för att scenariot skulle bli så relevant som möjligt för den egna aktören.

Syfte

Syftet med utvärderingen är att dra lärdomar och förstärka Gävle kommuns arbete med krishantering. Genom att bygga bort sårbarheter och förstärka styrkor kan Gävle kommun ta viktiga steg för att öka sin förmåga och ytterst bygga en säkrare kommun för sina medborgare.

Börja med, sluta med och fortsätta med

Börja med

Övningen utspelade sig under två heldagar, inkluderande hela natten mellan den 23-24 oktober. Generellt kan sägas att det under hela övningen saknades en presschef. Kommunikatörerna som deltog i övningen jobbar vanligtvis inte med pressfrågor utan det gör presschef och dennes ersättare. Presschefen har de upparbetade kontakterna med

media och är van att hantera media. Presschefen har också en god koll på vilka funktioner i kommunen som behöver uttala sig om vilken fråga. Avsaknaden av en presschef under övningen märktes och påtalades flera gånger.

Sluta med

Ett problem som alltid finns inför storskaliga övningar är informationsdelningen. Kommunen är beroende av information från de regionala/nationella myndigheterna för att själva kunna ta fram informationsmaterial på lokal nivå inför övningen. Ofta blir informationen till de övande fördröjd då den ska processeras i flera led. Detta blir ett problem då de övande får kort tid på sig att förbereda sig och läsa in material som behövs för övningen. I kommande övningar ska större press sättas på regional övningsledning att utkomma med material i tidigare skede.

Fortsätta med

Innan övningen hade koordinatörerna flera möten för att diskutera sin roll. Detta är ett arbete som behöver fortsätta. Tre olika stabsskiftet övades, med sex olika stabsschefer. Under övningen visades det prov på olika ledarstilar och under vissa delar av övningen ledde detta till osäkerhet i ISF-stödet.

Det är också viktigt att fortsätta utbilda ISF-stödet. Särskilt påpekades behovet att bättre lära sig de olika tekniska systemen som används i krishantering. Även stabsmetodikerna behöver övas och repeteras för att metodikerna ska kunna användas som ett förenklande verktyg.

Framöver är det av vikt att det rekryteras in önskat antal personer för att få full bemanning inom ISF-stödet. Det påpekades av de övande att de hade fullt upp och flera gånger behövde vara på flera möten samtidigt då vissa funktioner enbart var en person per skift. Särskilt på kommunikatörssidorna behöver det vara flera personer på plats samtidigt.

Utvärderarna pekade på att alla skiftet gjorde ett bra jobb kopplat till den korta utbildningen som de fått. Alla hade en arbetsmoral som gick ut på att göra sitt bästa, även om situationen i sig ofta var kaotisk med hantering av stora mängder information på kort tid.

Kommunpoliserna deltog i övningen och satt med ISF-stödet. Det var en positiv samverkan och båda organisationerna lärde av varandra.

Havsörn och Covid-19

Ungefär fyra månader efter Havsoörns genomförande drabbades världen av den svåraste pandemi på över hundra år, SARS-CoV-2 (SARS-coronavirus-2) även kallad Covid-19. Precis som under Havsoörn har pandemin drabbat hela kommunkoncernen vilket krävt en samordnad insats och informationshantering. Det har behövts ett igångsatt ISF-stöd. Båda händelserna har pekat på behovet att kommunen har koll på sin

samhällsviktiga verksamhet och vilken verksamhet som behöver prioriteras vid en händelse där kommunens resurser är knappa.

Frågan om övningsdeltagarna tagit med sig någon lärdom eller erfarenhet in i arbetet med Covid-19 ställdes till övningsdeltagarna. De pekade bland annat på;

- att de bättre förstod vikten av prioritering av arbetsuppgifter vid en extraordinär händelse efter övningen,
- hur viktigt det är med gemensamma mallar som är kända för alla inblandade och som inte ändras under händelsens gång,
- lärdomen av en tydlig arbets- och mandatfördelning mellan de olika krishanteringsnivåerna i kommunen,
- säkerställandet av en bra överlämning till kollegor vid skiftbyten,
- vikten av tydlig kommunikation med allmänheten för annars kan krisen förvärras och desinformation får mer plats i samhällsdebatten etc.

Säkerhetsenheten på Styrning och stöd (Säk) är alltid den enhet som planerar krishanteringsövningar. Detta leder till att enheten nästan aldrig är med i krishanteringsövningar som övande part. Tack vare detta är stabsstrukturen som övas inte helt korrekt då Säk har en viktig roll under extraordinära händelser. Detta går att se under exempelvis hanteringen av Covid-19 där säkerhetsenheten fått en betydande roll i arbetet för att hantera händelsen på strategisk nivå. Under övning Havsörn var enbart säkerhetschefen övande och övriga medarbetare var del i övningsledningen eller såg till att den dagliga verksamheten underhölls. Hade scenariot som utspelade sig under Havsörn inträffat i verkligheten hade hela enheten varit involverad och stabsstrukturen hade därför sett annorlunda ut. För framtida övningar kan det vara värt att tänka på att ta in någon annan aktör från kommunen eller upphandla någon som kan stötta i övningsplaneringen för att fler personer ur säkerhetsenheten ska få möjlighet att öva.

Sammanfattning

- En presschefsfunktion ska alltid delta under övningar och i skarpa situationer.
- Mer ensade ledarstilar/förhållningssätt i ISF-stödet.
- Utbilda vidare i WIS och RAKEL.
- Utbilda och fortsatt öva stabsmetodik och hur arbetet i den särskilda krishanteringsstrukturen ska se ut.
- Fortsätta rekryteringen till ISF-stödet.
- Inför kommande övningar behöver informationsdelningskedjan snabbas upp för att de övande ska få tid att läsa in sig på viktigt material inför övningen.
- Positivt att kommunpolisen deltog på plats i ISF-stödet.
- Säkerhetsenheten på Styrning och stöd ska i större utsträckning delta som övande.